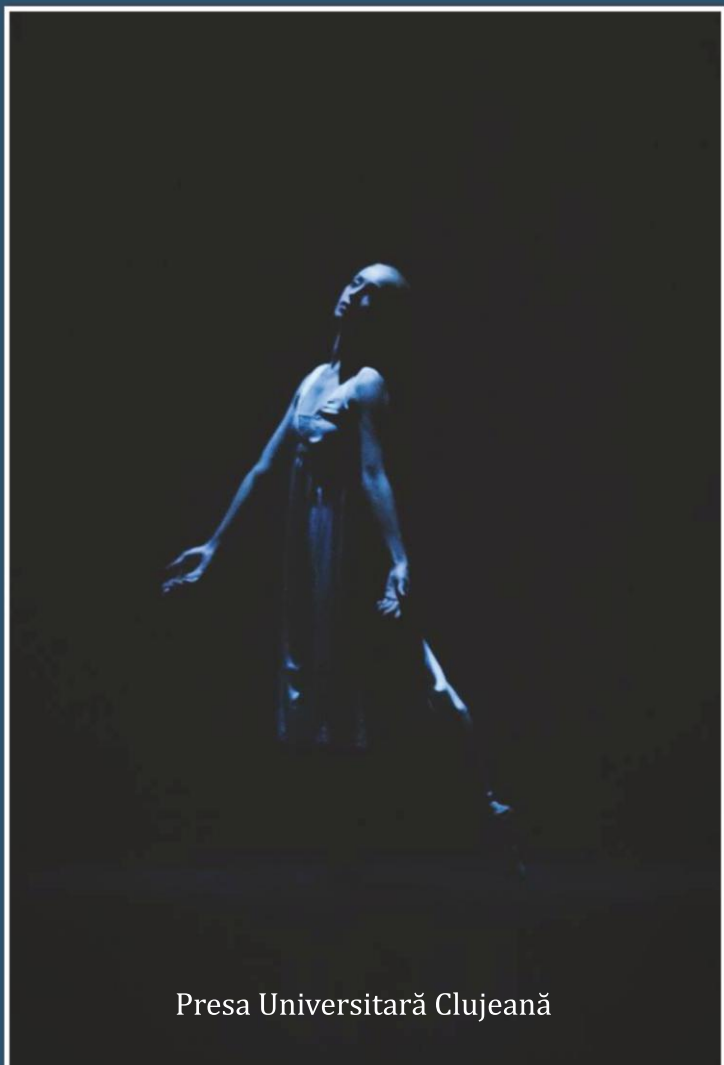

HORAȚIU CHERECHEȘ

Influențe teatrale în arta coregrafică

Presa Universitară Clujeană

HORAȚIU CHERECHEȘ

INFLUENȚE TEATRALE
ÎN ARTA COREGRAFICĂ

HORAȚIU CHERECHEȘ

**INFLUENȚE TEATRALE
ÎN ARTA COREGRAFICĂ**

PRESA UNIVERSITARĂ CLUJEANĂ

2022

Referenți științifici:

Prof. univ. dr. Radu Niculescu

Conf. univ. dr. habil. Nicoleta Demian

ISBN 978-606-37-1424-5

© 2022 Autorul volumului. Toate drepturile rezervate.
Reproducerea integrală sau parțială a textului, prin orice mijloace, fără acordul autorului, este interzisă și se pedepsește conform legii.

DTP: Simona Bănică

Fotografia copertei: Pierluigi Abbondanza

Presa Universitară Clujeană

Director: Codruța Săcelean

Str. Hasdeu nr. 51

400371 Cluj-Napoca, România

Tel./fax: (+40)-264-597.401

E-mail: editura@ubbcluj.ro

<http://www.editura.ubbcluj.ro/>

Cuprins

Introducere / 7

1. Konstantin Stanislavski – regia restabilește echilibrul între viață și joc / 11
 - 1.2. Importanța concepțiilor lui Stanislavski pentru Baletul Ruse ale lui Serghei Diaghilev / 23
2. Adolphe Appia și Gordon Craig – funcția modelatoare a regiei / 32
 - 2.1. Importanța lui Adolphe Appia în contextul teatral contemporan / 32
 - 2.2. Importanța lui Gordon Craig în contextul teatral contemporan / 46
 - 2.3. Roland Petit, precursor al „baletului dramatic” / 51
3. Antonin Artaud, teatrul corporal/teatrul cruzimii; asumarea corporalității și a violenței în cadrul spectacolului de teatru / 64
 - 3.1. Maurice Béjart, adept al marilor tradiții ale gândirii universale / 70
4. Bertolt Brecht și teatrul epic/politic/pedagogic / 82
 - 4.1. Curentul coregrafic modern german / 95
 - 4.2. Influența lui Brecht în opera coregrafică și cinematică a Pinei Bausch / 96

- 5. Jerzy Grotowski promovează „teatrul sărac” / 107
 - 5.1. Modernismul coregrafic în Statele Unite ale Americii / 113
 - 5.2. Merce Cunningham - spațiul, timpul și dansul / 117
- 6. Peter Brook definește „spațiul gol” și „teatrul slab” / 131
 - 6.1. Introducere în postmodernismul coregrafic / 150
 - 6.2. Jiří Kylián, un poet al dansului / 152

Bibliografie / 168

Introducere

Elaborarea unui studiu comprehensiv asupra *influențelor teatrale în arta coregrafică* pare un deziderat utopic, de aceea am încercat deocamdată o analiză istorică a metodelor de lucru utilizate de marii regizori și coregrafi în creațiile lor, în perspectiva unei lucrări care să fie o amplă acțiune de cercetare în domeniul creației coregrafice, cu prezentarea unei abordări analitice a elementelor definitorii în procesul de realizare a unui plan de regie coregrafică profesionist conceput.

Mi-am propus să realizez o prezentare istorică și o analiză comparată a modului și metodelor regizorale ale marilor coregrafi și regizori de teatru din secolul XX, cât și rolul acestora în procesul de realizare a unui spectacol teatral sau coregrafic.

Originalitatea temei constă în însuși demersul abordat. După cunoștințele mele, nu există până în prezent o lucrare științifică dedicată cercetării *influențelor teatrale în arta coregrafică* și nu găsim nicăieri un studiu în care să se regăsească un *plan de regie coregrafică*.

Literatura de specialitate în domeniul coregrafic este una minimă (chiar și comparativ cu cea fundamentală a altor domenii). Materialul de cercetare nu lipsește însă. Producția artistică cultă la nivelul dansului este o constantă

a societății ultimelor secole. Cercetarea ei prin prisma literaturii de specialitate permite elaborarea unei lucrări care, respectând originalitatea, să comporte caracteristicile uneia științifice.

Am încercat deci să identific stilul de lucru al unora dintre coregrafii marcanți ai istoriei dansului, pentru a desluși felul în care înțelegeau ei crearea unui spectacol de balet. Analiza nu își propune să fie una exhaustivă – ar fi imposibil și utopic – ci una relevantă. De aceea am ales coregrafi definitorii pentru anumite *stiluri* de înțelegere a artei și a spectacolului, precum și coregrafi al căror *stil* este cunoscut sau cel puțin identificabil, din biografiile mai mult sau mai puțin romanțate care ne-au rămas despre ei.

La nivelul metodei, tocmai pentru că *stilul* de creație coregrafică nu a fost suficient cunoscut și teoretizat până în prezent, m-am folosit de punerea sa în analogie cu stilul regizoral al teatrului de dramă, mult mai bine cunoscut și analizat. Așadar, acolo unde am avut posibilitatea, dată de asocierea (propriu-zisă, prin simpatie sau contemporaneitate culturală) în aceleași curente artistice a unor coregrafi și regizori/dramaturgi de teatru, am procedat la analiza lor comparativă, pentru ca prin extensie de la lumea teatrului să înțelegem mai ușor stilul de lucru și percepția asupra dimensiunii artistice a coregrafilor.

Alegerea coregrafilor s-a făcut nu atât în funcție de importanța, geniul sau relevanța lor în istoria baletului/dansului, cât din perspectiva încadrării lor într-un curent artistic/coregrafic care să permită identificarea resorturilor și a tipologiilor creatoare, precum și din perspectiva cunoașterii complexității personalității lor – dincolo de simple repere bibliografice –, cunoaștere care să aducă o lumină în plus asupra metodei lor de lucru.

Din analiza stilului de lucru al coregrafilor studiați am concluzionat că actul de creație coregrafică este tributary formației culturale și profesionale a fiecăruia în parte, mediului cultural în care actul artistic urma să se producă și instrumentarului de care arta baletului/dansului dispunea la momentul creării actului artistic. Astfel, am observat că fiecare coregraf poate fi, mai mult sau mai puțin, asociat curentului cultural dominant în care s-a format și a evoluat, baletul nefăcând decât să transpună la nivelul propriilor instrumente artistice acel tipar cultural. Inovația, progresul sau regresul formei artistice sunt cel mai adesea asociate inovației, progresului artei în general, detașarea sa de paradigma culturală în care se dezvoltă respectând tiparele manifestărilor pe care orice artă le cunoaște. Analiza creației lor artistice ne-a demonstrat că, mai mult decât în orice altă artă, spectacolul coregrafic ca produs artistic finit nu este atât imaginea ideală pe care coregraful o are în mintea sa atunci când începe procesul de montare a spectacolului, cât bijuteria șlefuită prin resimțirea influențelor exercitate de mediul cultural și exprimată cu ajutorul instrumentarului artistic disponibil.

Originalitatea lucrării mele consider că stă în oferirea, pentru prima dată în literatura de specialitate, a unui studiu al *influențelor teatrale în arta coregrafică* fundamentat în analiza stilurilor de lucru și creație ale marilor regizori de teatru ai secolului XX *vis à vis* de regizori coregrafi care au marcat istoria dansului. Nu în ultimul rând, am fost determinat de insuficienta argumentare a metodei de creație a unui spectacol prin analiza stilului de lucru al coregrafilor consacrați (adeseori doar puțin și fragmentar cunoscut), precum și de necesitatea, alături de argumentare, a verificării metodei aplicate.

Horațiu Cherecheș

Dincolo și înainte de studiile superioare de specialitate, Horațiu Cherecheș a fost prim-solist al companiei de balet a Teatrului Național de Operă și Balet „Oleg Danovski” din Constanța, a furat meserie de la maeștrii cu care a lucrat și a mâncat-o pe pâine.

De ce adoptă stilul neoclasic? Cu siguranță din convingerea, atât de bine exprimată de George Balanchine, că „baletul oferă cea mai frumoasă gamă de mișcări pe care corpul uman le poate executa”.

Dacă peisajul nostru coregrafic ar fi funcțional și integrat, ar trebui să fie următorul creator invitat să monteze la Operele din țară.

Vivia Săndulescu-Dutton,
în vol. *Pixeli pe ecranul dansului*

